

Zaznel na púšti Boží hlas nad Jánom...

V pätnástom roku vlády cisára Tibéria, keď Poncius Pilát spravoval Judeu a Herodes bol tetrarchom v Galilei, jeho brat Filip tetrarchom v Itúrei a trachonitídskom kraji a Lyzaniáš tetrarchom v Abilíne, za veľkňazov Annáša a Kajfáša zaznel na púšti Boží hlas nad Jánom, synom Zachariáša.

Chodil po celom okolí Jordána a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov, ako je napísané v knihe proroka Izaiáša:

„Hlas volajúceho na púšti: ‚Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky! Každá dolina sa vyplní a kopec zníži. Čo je krivé, bude priame, a čo je hrboľaté, bude cestou hladkou. A každé telo uvidí Božiu slávu.‘“

(Lk 3, 1- 6)

V advente nám liturgia dáva prežiť advent tak, ako ho ľudia prežívali až po Jána Krstiteľa. Až do Jána bol čas Božích prísľubov. Od Jána až do konca vekov je doba ich naplňovania. Jadro kázania Jána Krstiteľa je obsiahnuté vo vete proroka Izaiáša, ktorú Ján opakuje svojim súčasníkom: *„Hlas volajúceho na púšti: ‚Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!‘“*¹

Ježišov predchodca, prorok Ján Krstiteľ, je autorom spomínaného evanjelia zaradený do širokých historicko-politických súvislostí. Autor spomína hneď päť vladárov a dvoch veľkňazov. Nerobí to preto, aby čitateľom priblížil epochu, do ktorej Kristov predchodca vkročil.

Koná tak hlavne preto, aby naznačil, že to, čo Jánom Krstiteľom začína, bude mať celosvetový dopad. Vladári, ktorí sa tu spomínajú boli predstaviteľmi Rímskej ríše, t.j. celého vtedajším čitateľom známeho sveta.

ZAČAŤ ZNOVA

Boží hlas však nezaznel ani nad cisárom Tibériom, ani nad Pilátom, ani nad bratmi Herodesovcami, dokonca ani nad veľkňazmi Annášom a Kajfášom, ale nad púštnym podivínom, oblečeným v ťavej srsti a pojedajúcim lesný med - nad Jánom.

Na to, aby biblia vykreslila veľkosť toho - ktorého proroka, hovorila, že nad ním zaznel Boží hlas (por. Jer 1, 1-10). Aj Nový zákon predstavuje Jána ako autentického, nesamozvaného proroka, ktorého poslal sám Boh.

Niektorí biblisti sa domnievajú, že Ján bol členom kumránskeho židovského spoločenstva. Oni totiž praktizovali každodenný zostup do očistného kúpeľa. Z tejto praxe mohol Ján prevziať svoj spôsob hlásania príchodu Mesiáša a zároveň krstu.

Ján Krstiteľ mohol byť zaujímavý pre celé zájazdy ľudí, ktoré prichádzali na breh Jordánu, aj ako dobový rebel. To, čo ich na Jánovom kázaní lákalo predovšetkým, však nebola iba jeho osoba, ale hlavne jeho krst, pretože každý krst je symbolom nového začiatku.

A kto by nechcel začať znova po zbabranom vzťahu, škole, zamestnaní či investícii do skrachovanej záložne?

OMIETKA A METANOIA

Ján nechcel, aby jeho krst bol vnímaný ako rituálne šibnutie čarovným prútikom, po ktorom sa všetko od podlahy zmení. So vstupom do krstnej rieky nutne spájal aj pokánie, metanoiu, čiže zmenu zmýšľania. Slovo metanoia je dnes najviac spojené s liturgickými obdobiami adventu a pôstu. Hovorí sa o zmene, o stoosemdesiatstupňovom obrate zmýšľania.

Ako podporné piliere metanoie slúžia slová proroka Izaiáša, ktoré prebral aj autor evanjelia, o príprave cesty pre Pána, o vyrovnaní chodníkov (por. Iz 40, 3- 5). Príprava cesty a vyrovnávanie výmoľov sa uskutočňovalo v Starom i Novom zákone pred príchodom vysokopostavených vladárov, ako aj v terajších časoch.²

Jánove slová boli teda prísľubom, ale aj požiadavkou, konkrétnym programom k akcii... Jeruzalem bol mestom obkľúčeným púšťou. Prístupové cesty z východu boli zasypané pohyblivým pieskom. Keď mala prísť významná osoba so svojim sprievodom alebo v čase Veľkej noci, bolo potrebné urobiť cesty priechodnejšími.

¹ CANTALAMESSA, R.: Cesta pro Pána. In.: Fermentum, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003, č. 1, s. 16.

² KONTÚR, S.: Ako zmeniť zmýšľanie. In: Zrno, Prešov: Vydavateľstvo M. Vaška, 2003, r. 14, č. 49, s. 4- 5.

Tieto skutočnosti má na mysli Ján Krstiteľ, keď hovorí: Chystá sa prísť ten, ktorý je nad všetkými, ten, ktorý je „očakávaním národov“, ktorý bol ohlásený ako ten, ktorý má prísť. Je potrebné upraviť pre neho cestu v púšti, aby mohol prísť.³

Pred viac ako tridsiatimi rokmi mal do mesta na východnom Slovensku zavítať sám generálny tajomník ÚV KSČ. Mesto sa už rok či dva pred touto polhodinovou návštevou obliekalo do nového šatu. Inak zanedbané domy sa zaleskli v pôvodnej kráse. Mesiac po návšteve omietka opadla a stav historických budov bol horší než pred ňou.

OPAČNÝ POSTUP

O takejto „potemkinovskej“ príprave diaľnic pre Krista však ani Izaiáš, ani Lukáš zjavne nemajú úmysel hovoriť. Adventné a pôstne výzvy k zmene zmysľovania však neraz pripomínajú iba takéto krátkodobé projekty. Málokto totiž jasne povie ako zmeniť zmysľovanie, odkiaľ a kam sa vo svojom zmysľovaní uberať.

Evanjeliové výzvy k metanoi totiž majú opačný ako „potemkinovský postup“. Kým pri príprave mesta pred návštevou politického činníka sa mesto odievalo do dočasných farieb, na tvár si nanášalo šminky, aby činník nevidel jeho vrásky a riadenie času, v prípade jánovskej metanoie ide o opak - človek si potrebuje zosadiť masku, zmyť šminky, nechať za sebou sociálne roly aj názory, ktorými sa nechal doteraz tvarovať, aby v spoločnosti vyzeral „in“.⁴

Cesta pre Krista sa teda neupravuje krajinou, ale v srdci každého človeka; nerobí sa na púšti, ale vo vlastnom živote. K tomu nie je potrebná telesná práca, ale obrátenie. Človek je ako mesto až po hradby obklopené púšťou. Človek sa uzatvára do seba, do svojho sebestva; je ako hrad obklopený priekopou so zdvihnutým mostom. Človek zatarasuje cesty k sebe hriechom a je uväznený akoby v labyrinte, z ktorého nenachádza východ.

Izaiáš a Ján hovoria obrazne o priepastiach, o horách, o krivolakých cestách, o nepriechodných miestach. Tieto výrazy označujú pýchu, namrzenosť, útek pred Bohom, násilie, žiadostivosť, lož, pokrytectvo, povrchnosť, opilstvo všetkých druhov (je predsa možné opíjať sa nielen alkoholom, drogami, ale aj sebou samým, svojou krásou, inteligenciou...). Vidíme, že slová prorokov sú i pre nás, sú pre každého, kto očakáva „Božiu spásu“.

Vyrovnávať cesty Pánovi má teda úplne konkrétny význam. Znamená to priložiť ruku k zmene života. Písmo tomu hovorí obrátenie. Beda, keď budeme proti tomuto pozvaniu stavať istoty pochádzajúce z našej kresťanskej praxe: som kresťan, niekedy chodím aj do kostola.

Náš život sa odohráva medzi dvoma príchodmi Pána: medzi vtelením a druhým príchodom. Ale je aj príchod, návšteva Pána, ktorá sa odohráva už teraz. To je jeho príchod v milosti. Pán prichádza hľadať „kvetu vo svojej záhrade“, hovorí sa v Piesni piesní, „a plody zo svojho stromu“.

Pre tento prostredný príchod máme vyrovnávať cestu, otvárať priechod. Ak niekto z nás žije v hriešnom vzťahu, uzatvoril všetok príchod Pánovi. Pán k nemu nemôže prísť, musí zostať vonku, pred bránou, je v stave odmietnutia.

Vyrovnať cestu pre Pána potom znamená: prerušiť tento vzťah, vážne si položiť otázku mravnosti, usporiadať svoje postavenie pred Bohom a pred vlastným svedomím; zobrať vážne povinnosť manželskej vernosti, ak sa jedná o to.

Ak sa niekto vo svojom každodennom konaní dopúšťa nespravodlivosti, podvodu, je ako mesto neprístupné Bohu. I vtedy, ak sa takýto človek, aby utišil svedomie, ospravedľňuje zdanlivým právom odškodniť sa, získať náhradu.

Vyrovnať cestu Pánovi znamená začať byť pozornejší k spravodlivosti a tiež, ako Zachej, nahradiť blížnemu spôsobené škody.

Keď je niekto plný seba, neznášateľný, bez lásky a zľutovania ku všetkým, i on, ak chce skutočne vidieť Božiu spásu, musí vyrovnať cestu, otvoriť cestu k iným, pokoriť sa, požiadať o odpustenie tých, ktorým ublížil, ktorými pohrdal.

Sú i ľudia, ktorí žijú na dne „priepasti“, psychicky deprimovaní, ale i leniví, znechutení, neschopní dať si čo i len najmenšiu námahu. Aj tí sa musia snažiť vyjsť zo svojho stavu, získať vzťahy, ktoré im umožnia stať sa užitočnými, ktoré ich vytiahnu z neplodného sebaľutovania.⁵

Tak ako Ján potrebuje vyjsť na púšť, kde nie je nič, iba on sám so sebou. Potom si môže položiť otázky a nachádzať úprimné odpovede: Ako by vyzeral môj život, keby som mal odvahu začať ho odznova? Som spokojný s tým, čo robím?

³ CANTALAMESSA, R.: Cesta pro Pána. In.: Fermentum, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003, č. 1, s. 16.

⁴ KONTÚR, S.: Ako zmeniť zmysľovanie. In.: Zrno, Prešov: Vydavateľstvo M. Vaška, 2003, r. 14, č. 49, s. 5.

⁵ CANTALAMESSA, R.: Cesta pro Pána. In.: Fermentum, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003, č. 1, s. 17- 18.

Viem, za čím idem a čo chcem dosiahnuť? Som presvedčený, že keď to dosiahnem budem šťastnejší človek? Aké sú moje možnosti? A pod.

Až keď si dokážem nájsť čas na tento očistný proces, môžem začať niečo meniť. Metanoia je zmena zmýšľania, ale najprv musíme nájsť základnú platformu, od ktorej môžeme zmenu odštartovať. Keď chceme niečo vyrovnávať, potrebujeme vedieť, čo je a čo nie je pokrivené.

„Nový začiatok znamená koniec nedôvery a koniec strachu.“ (Jan Jandourek) Hlavne nedôvery voči sebe a strachu z toho, že ide o egoizmus. Každý z nás dostal od Života do vienka originálne dary, predstavy, pohľad na svet. Prečo ich teda neobjaviť a nenaplniť?⁶

Adventom sa ponúka možnosť pre všetkých. Kto chce skutočne prežiť advent a nie si ho iba priať, môže sa vydať na cestu. Boh nám dnes opakuje, čo povedal prostredníctvom proroka Izaiáša ľudu: „*Toto je cesta, bežte po nej.*“ (Iz 30, 21)

V prvom čítaní sme počuli slová Barucha: „*Boh totiž rozkázal znížiť každý vysoký vrch a odvéké pahorky a vyplniť údolia na úroveň zeme, aby Izrael bezpečne kráčal pod Božou slávou.*“

Boh znižuje, Boh vyplňuje, Boh razí cestu. Nie je to v rozpore s rozkazom Jána Krstiteľa, ktorý nám dáva úlohu znižovať, vyplniť, vybudovať, urobiť cestu? Nie, oboje je potrebné.

My sami by sme neboli schopní urobiť nič, ani odstrániť tú najmenšiu prekážku, keby Boh nekonal s nami a nepredchádzal nás svojou činnosťou. „*Ak Boh nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú.*“

Ale na druhej strane, Boh nás nepredchádza, ak sa my sami odmietame snažiť, ak sa slobodne a dobrovoľne nenamáhamo. „*Ak dnes počuješ jeho hlas, nezatvrdzuj svoje srdce.*“

Pred Ježišovým príchodom Ján Krstiteľ volal: „*Pripravte cestu Pánovi*“, teraz Duch Svätý v našom srdci volá: „*Priprav cestu Pánovi!*“ On privádza Pána až do hradu, až do „*opevneného mesta*“ (Ž 60, 11).

On nám pomáha odovzdať kľúče od nášho srdca, a to je tá najdôležitejšia vec, ktorú je potrebné urobiť cez tento advent. Ak naozaj odovzdáme kľúče od svojho srdca Pánovi, on príde a bude s nami sláviť Vianoce.

„*A každý človek uzrie Božiu spásu*“, volal Ján na púšti. Mal na mysli Pána, ktorý sa chystal zjaviť. Aj my sa chystáme. S pokorou a vierou sa pripravujeme vidieť slávu Boha, ktorý k nám prichádza v Eucharistii.

Ten, ktorému chceme pripraviť cestu do našich srdc, nás predchádza svojou milosťou a svojou návštevou; prichádza nám naproti, aby sme mu mohli vyjsť v ústrety.⁷

⁶ KONTÚR, S.: Ako zmeniť zmýšľanie. In: Zrno, Prešov: Vydavateľstvo M. Vaška, 2003, r. 14, č. 49, s. 5.

⁷ CANTALAMESSA, R.: Cesta pro Pána. In.: Fermentum, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003, č. 1, s. 18- 19.